

ΞΕΝΟΣ Σ. ΣΠΥΡΟΣ

Ζάκυνθος 21/11/2017

Κοινωνιολόγος- Ερευνητής

Ελ. Βενιζέλου 3

29100 Ζάκυνθος

6947410417

Klipar42@gmail.com

Προς Περιφερειάρχη Ιονίων Νήσων

κ. Θεόδωρο Γαλιατσάτο

Κοιν: Γραφείο Πρωθυπουργού

Αντι- περιφερειάρχη Ζακύνθου

κ. Λευτέρη Νιοτόπουλο

Κύριε Περιφερειάρχη Ιονίων Νήσων,

Ενόψει του Αναπτυξιακού Συνεδρίου Ιονίων Νήσων, το οποίο πρόκειται να διεξαχθεί σε λίγες μέρες στην Κέρκυρα, θα επιθυμούσα να καταθέσω, μετά από δική Σας πρόσκληση, προς συζήτηση και τους δικούς μου προβληματισμούς.

Κύριε Περιφερειάρχη,

Πριν λίγους μήνες (25/4/2017), το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ (βλ. ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ), δημοσιοποίησε, στο Αμφιθέατρο του Μουσείου Ακροπόλεως, την «Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση 2016», αναλύοντας, επί της ουσίας, τα (εκπαιδευτικά) στοιχεία της τελευταίας 15ετίας (2000-2015) σε επίπεδο ελληνικής επικράτειας, περιφέρειας και νομού (βλ. αντι- περιφέρειας) και ανιχνεύοντας, όπως πάντα, το εύρος των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

Από το σύνολο, λοιπόν, των πολύ χρήσιμων παρατηρήσεων της ανωτέρω έκθεσης του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, και σε ότι μας αφορά εδώ, αποδείχθηκε ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων συνιστά μια «στιγματισμένη» περιοχή εκπαιδευτικής- μορφωτικής καθυστέρησης και άρα καθίσταται μια Περιφέρεια «υψηλού κινδύνου» και «άμεσης εκπαιδευτικής προτεραιότητας», αφού στο σύνολο των νησιωτικών νομών- αντι-περιφερειών που την απαρτίζουν, καταγράφονται οι χαμηλότεροι δείκτες εκπαιδευτικών εκροών (Δ/μια εκπαίδευση) στην επικράτεια. Και τούτο (προσοχή), την ίδια στιγμή που στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, μια Περιφέρεια με σημαντικό πολιτισμικό υπόβαθρο, εμφανίζονται υψηλοί δείκτες ευημερίας και ανάπτυξης,

απομακρύνοντας αισθητά τον κίνδυνο φτώχειας σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού! Όσον αφορά δε την Αντι- περιφέρεια Ζακύνθου, η κατάσταση παραμένει αποκαρδιωτική. Ο Νομός- Αντιπεριφέρεια Ζακύνθου καταλαμβάνει την 51^η χαμηλότερη θέση, ανάμεσα σε 54 Νομούς στην επικράτεια, με βάση το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων της, παραμένοντας καθηλωμένη στην ουρά της κατάταξης, σε όλους τους συγκριτικούς δείκτες εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων.

Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο επιστημονικός υπεύθυνος της ερευνητικής ομάδας του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, Νίκος Παίζης «...*Η Ζάκυνθος παίρνει 'κάτω από τη βάση'*. *Βρίσκεται ανησυχητικά χαμηλά σε αρκετούς εκπαιδευτικούς δείκτες σε σύγκριση με πολλές περιφέρειες και αντι- περιφέρειες της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κατάσταση αυτή είναι ανησυχητική, αφού η ποιότητα ζωής και η αναπτυξιακή προοπτική μιας τοπικής κοινωνίας σήμερα, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις γνώσεις, τις δεξιότητες και το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού της. Πρέπει να βελτιωθούν οι γνώσεις, τα τυπικά και άτυπα εκπαιδευτικά προσόντα, η κατάρτιση και οι δεξιότητες του μόνιμου πληθυσμού ώστε να μπορέσουν να υποστηρίξουν την αναπτυξιακή προοπτική του τόπου και την ποιότητα ζωής των κατοίκων του. Ανάπτυξη χωρίς γνώση, υψηλού επιπέδου κατάρτιση και δεξιότητες δεν νοείται...».*

Ανακεφαλαιώνοντας, λοιπόν, θα επιθυμούσα να εστιάσω την προσοχή Σας στο εξής πραγματικό γεγονός. Τα στοιχεία της έρευνας αποδεικνύουν πως παρά την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των επτανησίων και παρά την αύξηση των εκπαιδευτικών εισροών (βλ. υποδομές, εκπαιδευτικό προσωπικό κ.α.), εντούτοις, η συγκριτική κατάσταση του εκπαιδευτικού- μορφωτικού επιπέδου των κατοίκων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, παραμένει καθηλωμένη σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Ωστόσο, ας μην ξεχνάμε πως η μορφωτική και εκπαιδευτική εικόνα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, και ιδιαίτερα της Ζακύνθου, δεν συνιστά ένα στατιστικό παράδοξο, αλλά μια καθημερινή βιωματική και «ανοιχτή πληγή», που τη συναντά κανείς στην πολιτική, την οικονομία, το έγκλημα, την εκμετάλλευση, τις ιεραρχήσεις, στην εκπροσώπηση κ.α.. Κυρίως, όμως, τη συναντά κανείς, αντικρίζοντας κατάματα τους ανθρώπους μιας μαγεμένης από τον πλούτο πολιτείας, οι οποίοι αρνούνται να λύσουν τα μάγια και να θεραπευτούν από τη νόσο των άπειρων προσδοκιών, εγκλωβισμένοι σε ένα μονόδρομο ηθικού αμοραλισμού και απληστίας.

Κύριε Περιφερειάρχη,

Κατά την απόπειρα ερμηνείας της ανωτέρω του φαινομένου *Κληρονομικής Υποεκπαίδευσης* των κατοίκων των Νησιών μας, θα ήταν δυνατόν να εστιάσει κανείς

και να παρατηρήσει ότι οι χαμηλοί μορφωτικοί δείκτες, αφορούν, κυρίως, τις ηλικιακά μεγαλύτερες ομάδες του πληθυσμού (ηλικιακές ομάδες 65+). Ωστόσο, κρίνω πως αυτή θα ήταν μια πολύ επιφανειακή και επιπόλαιη ερμηνεία, η οποία θα συσκοτίζε ακόμη περισσότερο το πρόβλημα. Και τούτο διότι:

Με αφορμή τα στοιχεία της έρευνας με τίτλο: «*Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETs (δηλαδή, Νέοι ηλικίας 15-24 ετών, οι οποίοι βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, Απασχόλησης ή Κατάρτισης) στην Ελλάδα*»(2013), η οποία υλοποιήθηκε από το Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΚΕΑΔΙΚ) του Πανεπιστημίου Κρήτης και το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΚΑΝΕΠ) της ΓΣΕΕ, και την οποία επιμελήθηκε ο καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης Νίκος Παπαδάκης, αποδείχθηκε ότι το φαινόμενο των NEETs αποτελεί μια νέα πραγματικότητα και για την Ελλάδα, αφού τα ποσοστά τους εμφανίζονται ιδιαίτερα ανησυχητικά (βλ. πανελλαδικός μέσος όρος 16,9%), γεγονός, που μάλλον φαίνεται να σχετίζεται με τις καταστροφικές συνέπειες της πρόσφατης οικονομικής κρίσης (βλ. ανεργία, «*φτωχοποίηση*», κοινωνικός αποκλεισμός, περιθώριο, παραίτηση, οικονομική εξάρτηση κ.α.) και ιδιαίτερα με τα πολύ υψηλά ποσοστά νεανικής ανεργίας.

Περνώντας στη συνέχεια στη γεωγραφική κατανομή και διασπορά των NEETs στον ελλαδικό χώρο, και σύμφωνα, πάντα, με τα στοιχεία της ανωτέρω έρευνας, αποδείχθηκε ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εμφανίζει το τρίτο (3ο) υψηλότερο ποσοστό NEETs (βλ. 20,9%), δηλαδή νέων ηλικίας 15-24 ετών που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης, μεταξύ των δεκατεσσάρων (14) Περιφερειών της ελληνικής επικράτειας, και αμέσως μετά τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό NEETs 27,4%) και Στερεάς Ελλάδας (ποσοστό NEETs 22,2%).

Το ανωτέρω γεγονός, που συνιστά μια νέα θλιβερή πραγματικότητα για τα Ιόνια Νησιά, μοιάζει να σχετίζεται κυρίως με: ι) τα υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής και εγκατάλειψης που διαχρονικά κυριαρχούν στην ευρύτερη περιοχή (βλ. φαινόμενο *κληρονομικής υποεκπαίδευσης*), ιι) το κυρίαρχο παραγωγικό μοντέλο και τη δομή της απασχόλησης στα Επτάνησα (βλ. κατακόρυφη αύξηση τριτογενούς τομέα υπηρεσιών, μονοδιάστατη ανάπτυξη και επικράτηση βιομηχανίας μαζικού τουρισμού, εποχικότητα συμπληρωματικότητα απασχόλησης κ.α.), ιιι) το χαμηλό βαθμό ενσωμάτωσης των μεταναστών στις τοπικές νησιωτικές κοινωνίες και κυρίως, ιιιι) τα πολύ υψηλά ποσοστά NEETs που καταγράφονται στο νομό Ζακύνθου.

Υπό αυτό πρίσμα, θα ήταν βάσιμο να ισχυρισθώ εδώ ότι:

ι) οι περιφερειακές και τοπικές διαστάσεις του φαινομένου των NEETs αποδεικνύουν την έλευση ακόμη μιας «Χαμένης Γενιάς» νέων ανθρώπων και ιι) αν οι «θλιβερές» πρωτιές της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και του νομού Ζακύνθου, δεν συνιστούν τίποτα άλλο παρά την «Κραυγή Αγωνίας» ακόμη μιας «Χαμένης Γενιάς», τότε ας ελπίσουμε ότι οι «Απόντες» (βλ. NEETs), στους οποίους αναφερθήκαμε, δεν είναι οι νέοι χωρίς μέλλον... αλλά είναι οι νέοι που αρνούνται να συμμορφωθούν με το μέλλον που τους προτείναμε.

Κύριε Περιφερειάρχη,

Ανακεφαλαιώνοντας, θα επιθυμούσα να εστιάσω την προσοχή Σας, σε ότι εκτιμώ ως το σοβαρότερο, σήμερα, πρόβλημα και το σημαντικότερο κίνδυνο για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Και συγκεκριμένα:

Τα ερευνητικά στοιχεία μάς υποδεικνύουν πως παρά την οικονομική άνθιση που επέφερε, τα τελευταία χρόνια, στα Νησιά μας, το μοντέλο «εισαγόμενης ευημερίας» του τουρισμού, εντούτοις, ο ρυθμός μεταβολής και κοινωνικής ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων, παρέμεινε, προκλητικά, πολύ χαμηλός. Έτσι, η παραγωγή χαμηλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων αλλά και γενικότερα η διαχρονική παρουσία του φαινομένου της κληρονομικής υποεκπαίδευσης των κατοίκων των Ιονίων Νήσων, μαρτυρά μια κατάσταση εμμονής και άρνησης, η οποία πηγάζει και μας παραπέμπει στην ισχυρή παρουσία αδρανών ταξικών έξεων σε μεγάλα τμήματα των πληθυσμών.

Το Ζήτημα, όμως, δεν είναι η ερμηνεία αυτού του φαινομένου, αλλά η απόδραση και ο απεγκλωβισμός από μια συνθήκη που προσβάλλει το παρελθόν (παράδοση-πολιτισμός), δηλητηριάζει το παρόν και υποθηκεύει το μέλλον μας. Άραγε, πόσο ασφαλής μπορεί να θεωρηθεί η ανάπτυξη μιας περιοχής ή μιας περιφέρειας, η οποία παρουσιάζει υψηλούς δείκτες ευημερίας, αλλά αρνητικότερους δείκτες εκπαίδευσης (βλ. δείκτες πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευσης, δείκτες συγκράτησης μαθητικού πληθυσμού, δείκτες επίδοσης κ.α.); Και πως, άραγε, θα εκσυγχρονιστεί το μοντέλο ανάπτυξης αυτής της περιφέρειας με απαξιωμένη την ανάγκη για εκπαίδευση;

**Με Εκτίμηση
ΞΕΝΟΣ ΣΠΥΡΟΣ**